

חולין עג

עניין: לחם חתוך לעניין לחם משנה

בית יוסף או"ח סי' קסז, א

הנכרה שאז לא יהיה לו לחם משנה (ב): וצריך להחזיר מעט שאם יאחזו בפרוסה שיעלה שאר הככר עמו דאם לא כן חשוב כפרוס. כן כתב שם הרא"ש והב"א ראה מדתן בפרק שלישי דטבול יוס (מ"ב) רבי מאיר אומר אם אוחז בגדול והקטן עולה עמו הרי הוא כמוהו רבי יהודה אומר אם אוחז בקטן והגדול עולה עמו הרי הוא כמוהו והלכה כרבי יהודה וכן כתבו הגהות מיימוניות בפ"ו (שם) בשם הר"ם ואע"פ שהגהות כתבו אחר זה שרבינו ברוך כתב דלפי לחם לכן כיון שסוף סוף יש לחתוך ולצטע לית לן בה וקרי שפיר שלם הוי ליה יחיד לגבי הר"ם והרא"ש ז"ל ועוד שאין טעם בדבריו:

חתם סופר או"ח סי' מו

תחיבת קיסם דלא מהני, ונוראות נפלאות על הגאון ח"ץ סימן ס"ב הנ"ל שכ' אי ס"ד בהא כל העומד לחתוך כחתוך דמי א"כ אפילו פת שלם נמי ואין כאן לחם משנה, ודבריו תמוהים מתרי טעמא, חדא דעל אותו הדבר עצמו שמכחו עומד לכך לא שייך לומר שכבר נעשה, כגון ע"ד משל אנו אומרים כתותי מיכתת שיעורו כל העומד לשרוף כשרוף דמי א"כ א"א לקיים בו מצות שריפה או אין צריך לשרפו שכבר הוא שרוף וזה לא יאמר אדם, וע"כ לענין מצות שריפה לא נאמר כשרוף דמי אלא לענין שאר דברים, וכן אם נאמר הואיל ומ"ע לשחוט הקדשים א"כ כשחוטין דמי' והרי המה שחוטים ועומדים ואין כאן קרבן אלא שדברים אלו בטלים הם, וא"כ איך נאמר על הככר הואיל ומצוה לבצוע עליו הרי הוא כבצוע ואין כאן לחם משנה הלא מכח מצות הביצוע אתה חושבו כבצוע וכמ"ש תוס' חולין ע"ג הנ"ל ד"ה חבורי וכו' ע"ש וא"כ איך נאמר לענין הביצוע דהוי כחתוך דמי, הא חדא, ותו צ"ע דהא לא אמרינן אלא כשצריך לחתוך מחמת מצוה או איסור וכנ"ל בתוס' והכא אין חייב לבצוע כבר זה דוקא הא כמה ככרות איכא בעלמא ולפניו הרי מונחים ב' ככרות ועל איזה מהם שירצה יבצע ואיך ישאר שלם והי מינייהו מפקת וממילא אין אחד מהם כחתוך דמי וא"כ דברי ח"ץ אין להם שחר:

אבל דברי שער אפרים סי' א' בזה מתוקנים, והכי קאמר רבינו ברוך אין ס"ד אין כאן הגדול עולה עמו לא מיקרי תו שלם א"כ אפילו הגדול עולה עמו נמי נימא כל העומד לחתוך כחתוך דמי וע"ש, ופי' כיון שכבר התחיל לחתוך בזה הככר שוב הוה כעומד לחתוך אפי' בלי מצוה כמ"ש רמב"ם ג"כ פ"ו מטומאת אוכלים הלכה י"א התחיל לפרק וכו' שהרי הוכיח וכו' ע"ש. ויש ליישב בזה

שו"ת שער אפרים סי' א

אמנם כד מעיינת בחולין עלה ע"ז וע"ג דמקשה שם בגמרא (עב, ז) גבי בהמה המקשה כו', אמאי, עומדת בית הסתרים הוא ואינו מטמא, לימא רבי מאיר לטעמיה דתנן ג' על ג' שנחלקו טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס דברי רבי מאיר כו', עד רבינא אמר בגד לאו לחתיכה קאי עובר לחתיכה קאי וכל העומד לחתוך כחתוך קאי, כמאן כרבי מאיר, דתנן כל ידות האוכלין שהן ארוכות ועמיד לקולאן מטביל עד מקום המדה דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים עד שיטביל את כולו, אפילו תימא רבנן חיבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי כו', עד כאן לשונם, עיין שם. ואם כן משמע מגמרא הנזכרת דמשני סתמא ד"חיבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי", וכל העומד לחתוך כחתוך דמי לענין אוכלין, ואם כן הוא הדין בנדיחין דידן, דאם נשרף העונה, אליבא דרבי יוסי כשאנו נאכל עמו או אליבא דחנא קמא כשהוא יותר מכאצבע, הוי כחתוך, ולא מקרי לחם שלם לענין לחם משנה בשבת.

"לחם שלם" ילפינן מדיני טומאה

ובי תימא מה ענין טומאה לענין לחם משנה שנלמוד ממנו מה שמקרי לחם שלם, דהלא מצינו במשנה דטבול יוס (פ"ג מ"א), והוצא בפרק העור והרוטב עלה ק"ח (קסב, ז) כסוגיא, מי אמר רבי מאיר אוחז בקטן ואין גדול עולה עמו הרי הוא כמוהו, ומקשה ורמיננה אולכ שפרס ומעורה במקטמו, רבי מאיר אומר אם אוחז בקטן וגדול עולה עמו הרי הוא כמוהו ואם לאו אינו כמוהו כו', ואמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה כו', עיין שם. ובמתינתין דטבול יוס פרק ג' (משנה ה) כך היא הגירסא: רבי יהודה אומר אם אוחז בקטן וגדול עולה עמו. ורבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה (עירובין מו, ז).

ומזה למד הרא"ש בנדרות פרק כ"ד מצרכין (ס' יט), וזה לשונו: ורבא אמר מצרכין ואחר כך צוצע (נדרות לז, ז) שלא יפריד הפרוסה מן הפת עד לאחר זריקה, ויש שאינם רואים לחתוך הלחם כלל עד לאחר הנכרה משום דחשיב הפסקה כו', ויראה לי שצריך לחתוך מעט שאם יאחז בפרוסה שיעלה הככר עמו, דאם לא כן חשוב כפרוסה, וכן שנינו בפרק ג' דטבול יוס (משנה ה) רבי מאיר אומר אם אוחז בגדול וקטן עולה עמו הרי הוא כמוהו, רבי יהודה אומר אם אוחז בקטן וגדול עולה עמו הרי הוא כמוהו, והלכה כרבי יהודה. עד כאן לשון הרא"ש. וכן כתב צנו הרב יעקב צעל הטורים באורח חיים סימן קס"ו, וכן כתב הגהות מיימוניות (פ"ו מצרכות ה"ה אות ו) בשם הר"מ ז"ל. הרי זכינו מזה, שהרא"ש והטור והגהות מיימוניות כולם לומדים הדין דפרוסה נציעת המוציא מהא דטבול יוס מדין טומאה, אם אוחז בקטן ואין גדול עולה עמו דהוי כפרוסה, אף שיש לומר דמה ענין פריסת המוציא לטומאה.

וראיתי בהגהות מיימוניות הנזכר פרק ו' מהלכות ברכות (אות ו) דמיימי פלוגמא דאוחז בקטן ואין גדול עולה עמו לענין פרוסת המוציא, ומיימי שם דברי הרב רבינו ברוך שכתב דאין לחוש לכך, כיון דסוף סוף יש לחתוך ולצטע - לית לן בה, וקרינן ביה ככר שלם, עיין שם. והרב הביט יוסף מציא דברי הגהות מיימוניות שמציא בשם רבינו ברוך הנזכר, ומסיים הכי, וזה לשונו: מכל מקום הוה ליה רבינו ברוך יחיד לגבי הר"ם והרא"ש ז"ל, ועוד שאין טעם בדבריו. עד כאן לשונו. ובאמת דברי יוסף נכונים בזה, מה שכתב שאין טעם בדבריו. וחולת זה, שהרי דברי הר"ם והרא"ש לקוחים ונוצעים מסוגיא דהעור והרוטב הנזכר (חולין קס, ז) וממתניתין דטבול יוס (פ"ג משנה ה) הנזכר.

ואפשר להלין בעד רבינו ברוך, שסובר כסוגיא דבהמה המקשה הנזכרת, דמשני רבינא: בגד לאו לחתיכה קאי עובר לחתיכה קאי וכל העומד לחתוך כחתוך דמי, ומסיק דלרבינא חבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי. וסובר רבינו ברוך גם כן כרבינא דכל העומד לחתוך כחתוך דמי, וחבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי, ואם כן אם נאמר דדוקא באוחז בקטן ואין גדול עולה עמו אינו חיבור ומה שאין כן כשגדול עולה עמו, הלא קיימא לן כל העומד לחתוך כחתוך דמי, וחבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי, ואם כן כיון דסוף סוף יש לחתוך ולצטע - נאמר דכמאן דחתוך דמי אף אם גדול עולה עמו, ואינו מקרי שלם. אלא ודאי דאף דנאמר דכמאן דחתוך דמי, מכל מקום מקרי שלם לענין לחם משנה אם הגדול עולה עמו, הואיל ועדיין לא נחתך לגמרי. ומה שאיתא בגמרא דהעור והרוטב וצטבול יוס גבי אולכ שפרס ומעורה במקטמו, איירי שנפרס שלא בכוונה, ולכן אמר לשון "שנפרס", והיינו מעצמו, ולא איירי בעומד לחתוך, לכן לא מקרי כפרוס וחתוך אם הגדול עולה עמו. ומה שאין כן הגהות מיימוניות והרא"ש וסייעתם סוגריים דלמדין שפיר מהא דטבול יוס אם אוחז בקטן וגדול עולה עמו לענין שבת, דכברי דכל העומד לחתוך לאו כחתוך דמי.

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON